

Sammanfattning

För första gången: Kvinnors och mäns löner yrke för yrke

När kvinnors och mäns löner diskuteras i den offentliga debatten nämns ofta att kvinnors löner är 17 procent lägre än mäns, alltså att kvinnors lön är 83 procent av mäns. Uppgiften kommer från den officiella lönestatistiken och avser den genomsnittliga löneskillnaden på hela arbetsmarknaden.

Skillnaden i lön beror på en mängd olika faktorer som yrke, ålder, utbildning och inom vilken del av arbetsmarknaden som arbetet utförs. Dessa faktorer kan beaktas genom s.k. *standardvägning*. Enligt tidigare publicerad statistik krymper löneskillnaderna mellan män och kvinnor till ca 8 procent efter standardvägning.

Den indelning i 114 yrkesgrupper som då använts är alltför grov för att möjliggöra rättvisande jämförelser av kvinnors och mäns löner. Nu kan Medlingsinstitutet redovisa lönejämförelser som bygger på 355 yrken.

I Medlingsinstitutets årsrapporter och på annat håll har antagits att löneskillnaderna efter standardvägning skulle minska när man använde en mer finfördelad yrkesindelning. Så blev det, men det visade sig att minskningen inte blev särskilt stor.

För alla sektorer (staten oräknad) innebar den finare indelningen att löneskillnaden minskade med en åttodel, kvinnor har 7 procent lägre lön, inte 8.

Att gå från en grövre till en mer finfördelad statistik innebär att man kan ta hänsyn till att kvinnor och män i varje *yrkesgrupp* arbetar inom olika *yrken*.

Nedanstående tabell visar de första resultaten. Som jämförelse redovisas lönerelationer före standardvägning samt uppgifter med en grövre indelning, d.v.s. efter yrkesgrupp i stället för yrke.

	Månadslön 2004		Kvinnors lön i procent av mäns lön		
	Kvinnor	Män	Före standardväg.	Standardvägt efter yrkesgrupp	Standardvägt efter yrke
Arbetare	18 500	20 900	88	94	95
Tjänstemän	24 200	31 500	77	89	90
Privat sektor	22 000	25 900	85	91	91
Kommuner	20 100	22 000	91	98	99
Landsting	23 000	32 400	71	93	94
Totalt exkl. staten *	21 400	25 700	83	92	93

*Statlig sektor ingår inte eftersom staten införde ett nytt system för yrkesklassificering 2004, och uppgifter därifrån är ännu inte tillgängliga.

Som framgår av de två högra kolumnerna blir det bara en måttlig effekt av att man använder en mer finfördelad statistik. Även när man standardväger efter yrke är löneskillnaderna störst för tjänstemän inom den privata sektorn, något mindre inom landstingen och för arbetare inom den privata sektorn och relativt obetydliga inom primärkommunerna.

Vad ligger då bakom uppgifterna i tabellen ovan? Löneskillnaden på 7 procent kan hänföras till standardvägda löneskillnader för upp till 355 yrken. Är det så att de skillnader som framkommit är genomgående för alla yrken eller beror totalsiffran på några få vanliga yrken som väger tungt?

För att få svar på dessa frågor har vi analyserat hur löneskillnaderna efter standardvägning fördelar sig inom de fyra grupperna: tjänstemän respektive arbetare i privat sektor samt primärkommuner och landsting.

Det visade sig att spännvidden i löneskillnaderna var störst för de privata tjänstemännen och minst i primärkommunerna. Inte i någon sektor kunde dock löneskillnaderna hänföras till några enstaka tungt vägande yrken. I den privata sektorn, för såväl arbetare som tjänstemän, finns en klar tendens till att löneskillnaderna stiger med ökande mansdominans inom yrkena. Primärkommunerna är ju starkt kvinnodominerade, men även här gäller att en ökande andel män inom ett yrke samvarierar med större löneskillnader till kvinnornas nackdel. För landstingen var denna tendens mera oklar.

Tio i topp: Löneskillnader för de tio största yrkesgrupperna i varje sektor

Medlingsinstitutet har också undersökt de 10 största yrkesgrupperna för arbetare och tjänstemän i privat sektor samt i kommuner och landsting. För några yrkesgrupper blir effekten av övergången till en finare yrkesindelning betydande. Det gäller t.ex. för byggnadshantverkare (arbetare i privat sektor) samt inom landstingen för hälso- och sjukvårdsspecialister samt psykologer och socialsekreterare. För dessa yrkesgrupper blev den standardvägda löneskillnaden till kvinnornas nackdel betydligt mindre. För övriga undersökta yrkesgrupper blev skillnaderna i allmänhet mindre än 1 procentenhet vid övergång till den mer detaljerade yrkesindelningen.

Vad är standardvägning?

Skillnaden i lön beror på en mängd olika faktorer som yrke, ålder, utbildning och inom vilken del av arbetsmarknaden som arbetet utförs.

För att få en mer nyanserad bild av relationerna mellan kvinnors och mäns lön bör dessa faktorer beaktas. Det kan man göra genom s.k. *standardvägning*. Man kan säga att man korrigerar eller rensar statistiken för vissa lönepåverkande faktorer som inte beror på arbetstagarens kön.

Att standardväga innebär att man svarar på frågan: Vad skulle löneskillnaden mellan könen vara om kvinnor och män fördelade sig lika, vad gäller yrke, ålder o.s.v. Av de lönepåverkande faktorer som beaktas vid standardvägningen är yrke den som förklarar den största delen av löneskillnaden.

För mer information

Christina Eurén, statistikansvarig
08-545 292 45
070-655 62 63

Maj Nordin
08-545 292 44

Presskontakt

Anne-Marie Egerö
08-545 292 43
070-309 86 86